

Κείμενο 1

Οι γλώσσες αλλάζουν (5540)

Δεν χρειάζεται ιδιαίτερη σκέψη, για να διαπιστώσει κανείς ότι οι φυσικές γλώσσες αλλάζουν με το πέρασμα του χρόνου, όπως όλες οι πτυχές του φυσικού κόσμου και της ζωής του ανθρώπου. Ενδεχομένως είναι δύσκολο να παρατηρήσουμε τη γλωσσική αλλαγή σε καθημερινό επίπεδο. Όχι γιατί το φαινόμενο αυτό δεν υφίσταται, αλλά γιατί συμβαίνει αργά και σταδιακά. Οι γλωσσικές αλλαγές γίνονται διαδοχικά. Για παράδειγμα, οι αλλαγές στην προφορά και στα συντακτικά σχήματα αρχίζουν να γίνονται αντιληπτές από τη μια γενιά στην άλλη.

Το ότι όλες οι φυσικές γλώσσες αλλάζουν στο πέρασμα του χρόνου, και μάλιστα με παρόμοιους τρόπους, είναι γεγονός καθολικό. Το ίδιο γενικευμένη όμως είναι και η αντίδραση των φυσικών ομιλητών απέναντι στην αναπόφευκτη αυτή πραγματικότητα. Ας παρακολουθήσουμε τον τρόπο με τον οποίο περιγράφει τις αντιδράσεις αυτές ο Labov: «Όποτε η γλώσσα γίνεται αντικείμενο συζήτησης, συναντούμε μια γενικευμένη αρνητική αντίδραση απέναντι σε οποιαδήποτε αλλαγή έχει γίνει αντιληπτή είτε στο επίπεδο προφοράς, είτε στο επίπεδο της γραμματικής. Οι κοινότητες διαφέρουν μεταξύ τους μόνο σε σχέση με τον βαθμό “στιγματισμού” των νεότερων γλωσσικών τύπων, δεν συνάντησα όμως μέχρι στιγμής κανέναν που να έχει υποδεχτεί τις αλλαγές αυτές με ενθουσιασμό. Ορισμένοι πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας καλωσορίζουν τα νέα είδη μουσικής και χορού, τις νέες ηλεκτρονικές συσκευές και τους υπολογιστές. Μα ποτέ κανένας δεν ακούστηκε να λέει: “Είναι υπέροχος ο τρόπος με τον οποίο οι νέοι μιλούν σήμερα. Είναι πολύ καλύτερα από τον τρόπο που μιλούσαμε εμείς, όταν ήμουν παιδί”».

Φυσικά, θα ήταν λάθος να θεωρηθεί ότι οι γλώσσες αλλάζουν μαζικά ή εξ ολοκλήρου. Εάν συνέβαινε κάτι τέτοιο, τότε η βασική τους αποστολή, η επικοινωνία δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί. Ωστόσο αξίζει να αναρωτηθούμε γιατί η πεποιθήση ότι η γλώσσα από γενιά σε γενιά φθείρεται είναι πολύ πιο διαδεδομένη από την άποψη ότι προοδεύει.

Ε. Καραντζόλα & Α. Φλιάτουρας. (2004). *Γλωσσική αλλαγή*, 15-20. Αθήνα: Νήσος (διασκευή).

Κείμενο 2

Η γλώσσα των νέων

Οι νέοι έχουν την τάση να διαφοροποιούνται με το ντύσιμο, την αισθητική του σώματος, τη συμπεριφορά και τη γλώσσα. Η λεγόμενη «γλώσσα των νέων» αποτελεί κώδικα εξατομικευτικό της ομάδας ηλικίας, γλωσσική παραλλαγή που διαφοροποιεί

τους χρήστες της κατασκευάζοντας συγχρόνως τη συνοχή της ομάδας. Οι αποκλίσεις της γλώσσας των νέων, οι νεολογισμοί και οι γραμματικές παραβιάσεις εκφράζουν τις αλλαγές στα πρότυπα συμπεριφοράς, τις ιδέες, τις αξίες και τους κανόνες της κοινωνίας. Με τους νεολογισμούς, τις ιδιωματικές εκφράσεις και λέξεις, οι νέοι μεταδίδουν μηνύματα διάκρισης από τις παλιότερες γενιές, εκφράζουν αμφισβήτηση αρχών και αξιών.

Η χρήση της γλώσσας από τους νέους ενοχλεί, επειδή ακριβώς μεταδίδει έμμεσα αλλά ισχυρά τέτοια νοήματα αμφισβήτησης. Και είναι συνηθισμένη παρανόηση να κρίνεται σαν «λαθεμένη», «φτωχή» ή «κακής ποιότητας». Την άρνηση των αξιών, την παραβίαση των απαγορεύσεων, την επιθετικότητα, και την καταστροφή της «καθώς πρέπει» ομιλίας συχνά οι τυχαίοι ακροατές, κι όχι συνήθως οι συνομιλητές δέκτες, την ακούνε σαν γλωσσική καταστροφή, ενώ είναι γλωσσική δημιουργικότητα.

A. Φραγκουδάκη. (1987). *Γλώσσα και ιδεολογία*, 72-73. Αθήνα: Οδυσσέας (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Ποια είναι η στάση των περισσότερων ανθρώπων μεγαλύτερης ηλικίας απέναντι στη γλώσσα των νέων και πού αποδίδουν τη στάση τους αυτή οι συγγραφείς των κειμένων; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 15)

A2. Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στην πρώτη παράγραφο (*Οι νέοι ...αξιών*) και τη δεύτερη παράγραφο (*Η χρήση... δημιουργικότητα*) του δεύτερου κειμένου.

(μονάδες 10)

B1. «*Είναι υπέροχος ο τρόπος με τον οποίο οι νέοι μιλούν σήμερα*».

Χρησιμοποιώντας την παραπάνω περίοδο, να δημιουργήσετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων.

(μονάδες 10)

B2. Στην πρώτη παράγραφο (*Οι νέοι...αξιών*) του δεύτερου κειμένου να επισημάνετε τρία παραδείγματα ειδικού λεξιλογίου που να αφορούν στη γλώσσα.

(μονάδες 15)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Οι περισσότεροι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας αντιμετωπίζουν με αρνητισμό και επιφυλακτικότητα οποιεσδήποτε αλλαγές παρατηρούν στη χρήση της γλώσσας. Τη γλώσσα των νέων τη θεωρούν λανθασμένη, φτωχή και υποβαθμισμένη. Αυτή η στάση, κατά το συγγραφέα του δεύτερου κειμένου, οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές φορές συγχέεται η αμφισβήτηση των αρχών και των αξιών των ενηλίκων από τους εφήβους, με τον τρόπο που μιλούν στην καθημερινότητά τους θεωρώντας τον, ως γλωσσική καταστροφή.

A2.

1η §: Η γλώσσα ως εργαλείο διάκρισης των νέων από τις παλαιότερες γενιές.

2η §: Η αντιμετώπιση της γλώσσας των νέων ως γλωσσική καταστροφή.

B1. Είναι υπέροχος ο τρόπος που μιλούν σήμερα οι νέοι. Μέσα από τη γλώσσα που χρησιμοποιούν εκφράζουν την επιθυμία να διαφοροποιηθούν, να αποδείξουν ότι είναι ασυμβίβαστοι και ότι αμφισβητούν, τις καθιερωμένες από τις παλιές γενιές, αρχές και αξίες. Αυτή η τάση, όμως, έχει ως αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται οι γλωσσικές αλλαγές σαν μια γλωσσική καταστροφή που εκφυλίζει την επικοινωνία και υποβαθμίζει το γλωσσικό επίπεδο.

B2.

Με τις γραμματικές παραβιάσεις, τις ιδιωματικές εκφράσεις και τους νεολογισμούς στο γλωσσικό τους κώδικα οι νέοι εκφράζουν την αμφισβήτησή τους στις παλαιότερες γενιές.

Κείμενο 1

Οι γλώσσες αλλάζουν (5546)

Δεν χρειάζεται ιδιαίτερη σκέψη, για να διαπιστώσει κανείς ότι οι φυσικές γλώσσες αλλάζουν με το πέρασμα του χρόνου, όπως όλες οι πτυχές του φυσικού κόσμου και της ζωής του ανθρώπου. Ενδεχομένως είναι δύσκολο να παρατηρήσουμε τη γλωσσική αλλαγή σε καθημερινό επίπεδο. Όχι γιατί το φαινόμενο αυτό δεν υφίσταται, αλλά γιατί συμβαίνει αργά και σταδιακά. Οι γλωσσικές αλλαγές γίνονται διαδοχικά. Για παράδειγμα, οι αλλαγές στην προφορά και στα συντακτικά σχήματα αρχίζουν να γίνονται αντιληπτές από τη μια γενιά στην άλλη.

Το ότι όλες οι φυσικές γλώσσες αλλάζουν στο πέρασμα του χρόνου, και μάλιστα με παρόμοιους τρόπους, είναι γεγονός καθολικό. Το ίδιο γενικευμένη όμως είναι και η αντίδραση των φυσικών ομιλητών απέναντι στην αναπόφευκτη αυτή πραγματικότητα. Ας παρακολουθήσουμε τον τρόπο με τον οποίο περιγράφει τις αντιδράσεις αυτές ο Labov: «Όποτε η γλώσσα γίνεται αντικείμενο συζήτησης, συναντούμε μια γενικευμένη αρνητική αντίδραση απέναντι σε οποιαδήποτε αλλαγή έχει γίνει αντιληπτή είτε στο επίπεδο προφοράς, είτε στο επίπεδο της γραμματικής. Οι κοινότητες διαφέρουν μεταξύ τους μόνο σε σχέση με τον βαθμό “στιγματισμού” των νεότερων γλωσσικών τύπων, δεν συνάντησα όμως μέχρι στιγμής κανέναν που να έχει υποδεχτεί τις αλλαγές αυτές με ενθουσιασμό. Ορισμένοι πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας καλωσορίζουν τα νέα είδη μουσικής και χορού, τις νέες ηλεκτρονικές συσκευές και τους υπολογιστές. Μα ποτέ κανένας δεν ακούστηκε να λέει: “Είναι υπέροχος ο τρόπος με τον οποίο οι νέοι μιλούν σήμερα. Είναι πολύ καλύτερα από τον τρόπο που μιλούσαμε εμείς, όταν ήμουν παιδί”».

Φυσικά, θα ήταν λάθος να θεωρηθεί ότι οι γλώσσες αλλάζουν μαζικά ή εξ ολοκλήρου. Εάν συνέβαινε κάτι τέτοιο, τότε η βασική τους αποστολή, η επικοινωνία δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί. Ωστόσο αξίζει να αναρωτηθούμε γιατί η πεποιθήση ότι η γλώσσα από γενιά σε γενιά φθείρεται είναι πολύ πιο διαδεδομένη από την άποψη ότι προοδεύει.

Ε. Καραντζόλα & Α. Φλιάτουρας, (2004). *Γλωσσική αλλαγή*, 15-20. Αθήνα: Νήσος (διασκευή).

Κείμενο 2

Η γλώσσα των νέων

Οι νέοι έχουν την τάση να διαφοροποιούνται με το ντύσιμο, την αισθητική του σώματος, τη συμπεριφορά και τη γλώσσα. Η λεγόμενη «**γλώσσα των νέων**» αποτελεί **κώδικα** εξατομικευτικό της ομάδας ηλικίας, γλωσσική παραλλαγή που διαφοροποιεί

τους χρήστες της κατασκευάζοντας συγχρόνως τη συνοχή της ομάδας. Οι **αποκλίσεις** της γλώσσας των νέων, οι νεολογισμοί και οι γραμματικές παραβιάσεις εκφράζουν τις αλλαγές στα πρότυπα συμπεριφοράς, τις ιδέες, τις αξίες και τους κανόνες της κοινωνίας. Με τους νεολογισμούς, τις ιδιωματικές εκφράσεις και λέξεις, οι νέοι μεταδίδουν μηνύματα διάκρισης από τις παλιότερες γενιές, εκφράζουν αμφισβήτηση αρχών και αξιών.

Η χρήση της γλώσσας από τους νέους **ενοχλεί**, επειδή ακριβώς μεταδίδει έμμεσα αλλά ισχυρά τέτοια νοήματα **αμφισβήτησης**. Και είναι συνηθισμένη παρανόηση να κρίνεται σαν «λαθεμένη», «φτωχή» ή «κακής ποιότητας». Την άρνηση των αξιών, την παραβίαση των απαγορεύσεων, την επιθετικότητα, και την καταστροφή της «καθώς πρέπει» ομιλίας συχνά οι τυχαίοι ακροατές, κι όχι συνήθως οι συνομιλητές δέκτες, την ακούνε σαν γλωσσική καταστροφή, ενώ είναι γλωσσική δημιουργικότητα.

A. Φραγκουδάκη. (1987). *Γλώσσα και ιδεολογία*, 72-73. Αθήνα: Οδυσσέας (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Τι εκφράζει η γλώσσα των νέων και πώς αντιμετωπίζεται αυτή από τους πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας, σύμφωνα με τους συγγραφείς των κειμένων; (60-80 λέξεις)
(μονάδες 15)

A2. Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στην πρώτη παράγραφο (*Δεν χρειάζεται...άλλη*) του πρώτου κειμένου και τη δεύτερη παράγραφο (*Η χρήση...δημιουργικότητα*) του δεύτερου κειμένου.
(μονάδες 10)

B1. Να δημιουργήσετε μία παράγραφο 40-60 λέξεων χρησιμοποιώντας τις παρακάτω φράσεις/λέξεις των κειμένων με **έντονη γραφή**: **γλώσσα των νέων, κώδικα, αποκλίσεις, ενοχλεί, αμφισβήτησης**.*
(μονάδες 10)

B2.a. Να επισημάνετε στα παραπάνω κείμενα πέντε λέξεις ή φράσεις ειδικού λεξιλογίου που να αφορούν στη γλώσσα.
(μονάδες 10)

B2.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.
(μονάδες 5)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Η γλώσσα των νέων αποτελεί μια γλωσσική παραλλαγή που διαφοροποιεί τα νεαρά άτομα από τους ενήλικους. Είναι έτσι διαμορφωμένη, ώστε να εκφράζει τη διαφορετικότητα των νέων με ιδέες και αξίες των μεγάλων, αλλά και την διαφοροποίηση σε πρότυπα συμπεριφοράς και κανόνες που διέπουν την κοινωνία. Τέλος, μέσω αυτής, οι νέοι εκφράζουν την αμφισβήτησή τους σε παγιωμένες αρχές και αντιλήψεις. Αυτή η γλώσσα αντιμετωπίζεται με αρνητισμό από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και θεωρείται ως μια μορφή γλωσσικού εκφυλισμού.

A2.

“Η αλλαγή των φυσικών γλωσσών.”

“Η αντιμετώπιση της γλώσσας των νέων ως γλωσσική υποβάθμιση.”

B1. Η γλώσσα των νέων αποτελεί έναν κώδικα επικοινωνίας που παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις από αυτόν των ενηλίκων. Κουβαλά την έντονη αμφισβήτηση των νέων σε παγιωμένες αρχές και αντιλήψεις, γι' αυτό συχνά ενοχλεί και αντιμετωπίζεται με καχυποψία και επιφυλακτικότητα από τους μεγάλους.

B2.

α. φυσικές γλώσσες, νεολογισμοί, γραμματικές παραβιάσεις, διπλωματικές εκφράσεις, προφορά.

β. Η χρήση του ειδικού λεξιλογίου που αφορά στη γλώσσα προσδίδει εγκυρότητα στο κείμενο ενώ παράλληλα υπηρετεί τις ανάγκες του κειμένου και στοχεύει να κατανοήσει ο αναγνώστης τους λόγους που οδήγησαν στη γλωσσική αλλαγή των νέων.